

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/4119/2021.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Mfv.II.10.065/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 205. § (1) bekezdése elleni alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

Indokolás

I.

- [1] 1. A dr. Hovánszki Arnold ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Mfv.II.10.065/2021/7. számú, 2021. szeptember 29-én kézbesített ítélete ellen 2021. november 3-án.
- [3] Elsődlegesen kérte az indítványozó az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Mfv.II.10.065/2021/7. számú ítéletének, mint az ügye érdekében hozott döntésnek az alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján azt semmisítse meg. E kérésének helyt adó döntés esetén az indítványozó felvetette, hogy az Alkotmánybíróság az ügy vizsgálata során hivatalból észlelve és hivatalból eljárva az Alaptörvény 28. cikkéből, XV. cikk (2) bekezdéséből, XVII. cikk (2) bekezdéséből, illetve a Q) cikk (2) és (3) bekezdéseiből, valamint E) cikk (2) és (3) bekezdéseiből fakadó alkotmányos követelményt állapítson meg. A felvetés szerinti alkotmányos követelmény úgy szól, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I.

törvény hatályba lépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény (Mth.) 11. § (1) bekezdésének rendelkezését a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) hatályba lépését követően köztulajdonúvá váló munkáltatókra is alkalmazni kell. {A köztulajdonban álló munkáltató esetében a Munka törvénykönyve speciális szabályokat ír elő, így például nem engedi, hogy a munkáltató és a munkavállalók által kötött kollektív szerződésben eltérjenek a végkielégítés, illetőleg a felmondási idő szabályaitól [Mt. 205. § (1) bekezdés]. Az Mth. 11. § (1) bekezdése azt írta elő, hogy az Mt. 205. § (1) bekezdését és (2) bekezdés a) pontját az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni.}

- [4] Másodlagosan – arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság nem találná alaptörvényellenesnek a Kúria Mfv.II.10.065/2021/7. számú ítéletét és az abban kifejtett jogértelmezést – kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján vizsgálja felül az Mt. 205. § (1) bekezdésének, mint indítványozó ügyében alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját és állapítsa meg, hogy indítványozónak a Kúria ítéletével befejezett ügyében folytatott bírósági eljárásban indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjogának sérelme következett be az Mt. 205. § (1) bekezdésének, mint alaptörvényellenes jogszabálynak az alkalmazása folytán és az Mt. 205. § (1) bekezdését semmisítse meg.
- [5] Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a tartalma szerint bírálta el.
- [6] 1. 1. A beadvány és mellékletei szerint az indítványozó (felperes) 2001. június 1-jén létesített munkaviszonyt az alperes gazdasági társaság jogelődjével. Az alperesre, illetőleg annak jogelődjére, valamint a velük munkaviszonyban álló munkavállalókra kiterjedt az eredetileg 1995. november 7-én megkötött, majd többször módosított Villamosenergia-Ipari Ágazati Kollektív Szerződés (VKSZ) és a 2004. március 25-én létrejött, majd többször módosított Egységes Kollektív Szerződés (EKSZ) hatálya.
- [7] Az alperes 2017. január 31-től köztulajdonban álló munkáltatóvá vált. A köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszony számos jellegzetességgel bír: ezek egyike, hogy a köztulajdonban álló gazdasági társaságnál a felmondási idő az általános szabályokhoz igazodik, a kollektív szerződés vagy a felek megállapodása ettől nem térhet el, így hosszabb felmondási időt nem határozhat meg, a végkielégítés szabályaitól sem térhet el [Mt. 205. § (1) bekezdés a) és b) pont]. Az alperes 2018. december 5-én kelt felmondásával megszüntette az indítványozó munkaviszonyát. Kizárólag az Mt. rendelkezéseit – amely szerint a felperes négy havi végkielégítésre és hatvan napi felmondási időre jogosult – alkalmazta a felmondási idő és a fizetendő végkielégítés mértékének megállapítása, elszámolása során; a VKSZ és az EKSZ rendelkezéseit – amelyek hosszabb felmondási időt (10-től 20 évig terjedő munkaviszony esetén 90 nap) és magasabb végkielégítést (15 év vagy azt meghaladó

munkaviszony esetén 8 havi átlagkereset összegét) tartalmaztak – nem. Ezzel a panasz szerint sérült az indítványozónak a hosszabb felmondási időhöz és a magasabb végkielégítéshez való joga.

- [8] A felperes keresetében a törvény szerinti és a kollektív szerződés szerinti végkielégítés különbözete, továbbá a kollektív szerződés szerinti hosszabb felmondási időre járó távolléti díj megfizetésére kérte kötelezni az alperest, kamatokkal együtt.
- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest távolléti díj és kamata, valamint perköltség fizetésére [Budapest Környéki Törvényszék, 22.M.70.247/2020/13.]. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest végkielégítés, és ennek kamata, elsőfokú perköltség, valamint kereseti illeték megfizetésére; a másodfokú bíróság a felmondási időre járó távolléti díj különbözet iránti kereseti kérelmet elutasította (Fővárosi Ítéltábla, 1.Mf.31.3124/2020/7.). A jogerős ítélet ellen a felperes is, és az alperes is felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a másodfokú bíróság ítéletének az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyó rendelkezését a perköltségre és illetékfizetésre kiterjedően hatályon kívül helyezte, és e körben is a keresetet elutasította.
- [10] 1. 2. A bírói döntést támadó indítvány, a kiegészített alkotmányjogi panasz szerint az Abtv. 29. § első fordulatóban foglalt, a bírói döntést érdemben befolyásoló jogértelmezés alaptörvény-ellenessége abban áll, hogy a bírói döntés nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, továbbá ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal és nemzetközi kötelezettségvállalásba is ütközik. Az állított alapjogsérelem, azaz az Alaptörvény 28. cikkének, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének, az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sérelme a bírói döntést érdemben befolyásolták. Utalt arra, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint a jogértelmezés, a jogalkalmazás során is biztosítani kell, hogy a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között nem tehető különbség anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne.
- [11] A panasz hivatkozik arra, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is megállapítható a jelen ügyben. „Nemcsak azért, mert a Kúria jogértelmezését elfogadó döntés esetén nincsenek olyan szabályok a magyar jogrendszerben, amelyek garantálnák, hogy az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződések egyes rendelkezései jogi úton érvényre juttathatók legyenek azon munkáltatók esetében is, melyek ugyan az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződés hatálya alá tartoznak, de az Mt. hatályba lépését követően válnak köztulajdonú munkáltatóvá, de azért is, mert e helyzet érinti a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjog érvényesülését, továbbá nemzetközi

kötelezettségvállalások teljesítését is érinti.” Utalt az Alkotmánybíróság 18/2021. (V. 27.) AB határozatára.

- [12] A panasz részletes indokolást tartalmaz arról, hogy a Kúria ítéletét érdemben befolyásoló jogértelmezés miatt nem felel meg az Alaptörvény 28. cikkének; továbbá kifejti, hogy az Mth. 11. §-át és az Mt. 205. §-át hogyan kellett volna alkalmazni az Mt. hatálybalépését megelőzően megkötött, a perben érintett kollektív megállapodásokra (VKSZ, EKSZ), különösen az Mt. hatályba lépésekor (tehát 2012. július 1-jén) köztulajdonban még nem álló munkáltatókra. A panasz szerint az indítvánnyal érintett bírói döntésben tükröződő, és a bírói döntés alapját képező jogszabály-értelmezés a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok (az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződések hatálya alá tartozó munkáltatók és munkavállalók) között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Az ugyanis a különbségtételnek alkotmányosan nem elfogadható indoka, hogy egy munkavállalóra, illetve munkáltatóra csak azért ne kellene alkalmazni egy a jogalkotó szándéka szerint továbbra is érvényesként fenntartani kívánt kollektív szerződést (rendelkezését), mert a munkáltató egyik napról a másik napra köztulajdonúvá válna. Míg ugyanis a támadott ítélet jogértelmezése szerint a 2012. július 1. napján és azt követően megszakítás nélkül köztulajdonú munkáltatónak alkalmaznia kell egy érvényes kollektív szerződést (előírását), addig ugyanazt az érvényes kollektív szerződést (előírását) egy másik köztulajdonú munkáltatónak nem kellene alkalmaznia, egyszerűen azért, mert a munkáltató utóbb vált köztulajdonúvá. Ez a megkülönböztetés nemcsak a magántulajdonú és a köztulajdonú, de még a köztulajdonú munkáltatók között is különbséget tesz, nemcsak elfogadható alkotmányos indok nélkül, de valójában valós indok nélkül.
- [13] A panasz szerint a Kúria ítéletét érdemben befolyásoló jogértelmezés nem felel meg az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sem, mert ezen alkotmányos alapjog helyes értelmezése szerint a kollektív szerződéskötés joga többet jelent magának a szerződésnek, mint akaratnyilatkozat megkötésénél, kinyilvánításánál; magában foglalja a kollektív szerződés rendelkezéseinek betartásához, betartatásához ill. jogi úton történő kikényszerítéséhez való jogot is. „Ezt a jogot azonban a konkrét esetben a Kúria jogértelmezése megvonja, hivatkozása szerint az Mth. 11. § (1) bekezdése rendelkezése ne vonatkozna indítványozó esetére az átmeneti szabályozás, konkrétan az Mth. fent hivatkozott rendelkezése ne vonatkozna, illetve átmeneti szabályozás nem létezne.”
- [14] 1.3. Az Mt. 205. § (1) bekezdését támadó indítvány szerint a Kúria által a döntésében alkalmazott és az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabály alkalmazása a bírói döntést érdemben befolyásolta, hiszen az az ítélet indokolásának lényegét képezi, az ítélet érvelése arra irányul, hogy miért kell alkalmazni az Mt. 205. § (1) bekezdése rendelkezését és miért kell mellőzni az ügyben az Mth. 11. § (1) bekezdésének alkalmazását. Ez a rendelkezés, azaz az Mt. 205. §-a azonban ellentétben áll az

Alaptörvény konkrét rendelkezéseivel, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség áll fenn az Abtv. 29. § első fordulata szerint. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség röviden összefoglalva abban áll, hogy az Mt. 205. §-ának rendelkezése ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal és nemzetközi kötelezettségvállalásokba is ütközik. Az állított alapjogsérelmek, azaz az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének, az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sérelme a bírói döntést érdemben befolyásolták. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítani kell, a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között nem tehető különbség anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése szerint törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek és ennek, azaz a kollektív szerződéskötési jognak inherens eleme, hogy a kollektív szerződés bírói úton kikényszeríthető legyen.

- [15] 1.4. A panasz indokolást tartalmaz az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdései, valamint az E) cikk (2) és (3) bekezdései tekintetében, mind a bírói döntést, mind a jogszabályt illetően.
- [16] 1.5. Az innovációért és technológiáért felelős miniszter 2022. április 8-án amicus curiae beadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz.

II.

- [17] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott szabályai szerint:

XV. cikk (...)

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. (...)

XVII. cikk (...)

(2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.

[18] 2. Az Mt. érintett rendelkezései:

„69. § (...)

(3) A felek az (1)-(2) bekezdésben foglaltaknál hosszabb, legfeljebb hathavi felmondási időben is megállapodhatnak.(...)

90. A köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszony

204. § (1) Köztulajdonban álló munkáltató a közalapítvány, valamint az a gazdasági társaság, amelyben az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzati társulás, térségi fejlesztési tanács, költségvetési szerv vagy közalapítvány külön-külön vagy együttesen számítva többségi befolyással rendelkezik.

(2) Többségi befolyás az a kapcsolat, amelynek alapján a befolyással rendelkező jogi személyben a szavazatok több mint ötven százalékával - közvetlenül vagy a jogi személyben szavazati joggal rendelkező más jogi személy (köztes vállalkozás) szavazati jogán keresztül - rendelkezik. A közvetett módon való rendelkezés meghatározása során a jogi személyben szavazati joggal rendelkező más jogi személyt (köztes vállalkozást) megillető szavazati hányadot meg kell szorozni a befolyással rendelkezőnek a köztes vállalkozásban, illetve vállalkozásokban fennálló szavazati hányadával. Ha a köztes vállalkozásban fennálló szavazatok aránya az ötven százalékot meghaladja, akkor azt egy egészként kell figyelembe venni. Amennyiben a befolyással rendelkező több közvetett tulajdonnal is rendelkezik az adott jogi személyben a nem többségi közvetett befolyás mértéke nem adódik hozzá a másik nem többségi közvetett befolyás mértékéhez.

205. § (1) Kollektív szerződés vagy a felek megállapodása

a) a felmondási idő 69. § (1)-(2) bekezdésében és (4)-(5) bekezdésében, valamint

b) a végkielégítés 77. §-ban

meghatározott szabályaitól nem térhet el.

(2) A köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszonyban

a) a 69. § (3) bekezdése nem alkalmazható,”

[19] 3. Az Mth. érintett szabálya szerint:

„11. § (1) Az Mt. 205. § (1) bekezdését és (2) bekezdés a) pontját az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni.”

III.

- [20] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [21] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.
- [22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntést és a támadott jogszabályt, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés és a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja alapján megállapítható, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [23] 2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az indítványozónak a kúriai ítélet és a jogszabály elleni beadványa többek között az Alaptörvény 28. cikke, továbbá a Q) cikk (2) és (3) bekezdése, az E) cikk (2) és (3) bekezdése rendelkezéseit illetően is tartalmaz érvelést. Az Alaptörvény e szabályai [Q) cikk (2) és (3) bekezdése, az E) cikk (2) és (3) bekezdése] nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak; az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [25] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A jelen esetben külön kellett vizsgálni a bírói döntés és a jogszabály elleni panasz befogadhatóságát.
- [26] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot

alkotmányjogi panasz előterjesztésére (lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]). A bírói döntéssel kapcsolatban a panaszban felhívott alapvető jogok sérelmének megvalósulását az indítványozó abban látta, ahogyan a Kúria az Mt. 205. §-át és az Mth. 11. § (1) bekezdését értelmezte (indokolás [55]-[56]) és alkalmazta a konkrét esetre. A Kúria értelmezése szerint az Mth. nem tartalmaz olyan átmeneti szabályt, amely jelen tényállásra irányadó lehetne; a jogalkotó nem kívánta – az Mth. 11. § (1) bekezdésével azonos módon – érintetlenül hagyni, vagyis fenntartani ebben a tényállásban az Mt. hatályba lépését megelőzően létrejött, és az Mt. 205. §-ban meghatározott tilalomba ütköző megállapodásokat.

- [27] Az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével és XVII. cikk (2) bekezdésével kapcsolatban – a tartalma szerint annak alkotmánybíróági kimondására irányul a konkrét ügyben, hogy az Mt. hatályba lépését (2012. július 1. napját) követően, a 2017. január 31-én köztulajdonba került munkáltatónál is – az Alaptörvény 28. cikkével összhangban álló értelmezés szerint – a korábbi (az Mt. hatálybalépését megelőzően kötött) kollektív szerződést kell alkalmazni, az Mt. 205. § (1) bekezdése helyett, az Mth 11. § (1) bekezdése értelmében.
- [28] Ez annak a vizsgálatát jelenti, hogy hogyan kell értelmezni az Alaptörvény 28. cikkével összhangban azt a szabályt az Mt. hatályba lépése után köztulajdona került munkáltatóknál az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése és XVII. cikk (2) bekezdése tükrében, amely szerint a tilalmat „az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni”. Vagyis a kollektív szerződés kötéséhez való jog [Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése] alapján jogszerűen létrejött, megkötésükkor az Mt. 205. §-ában meghatározott tilalomba nem ütköző kollektív szerződésben és munkaszerződésben biztosított alanyi jogokra, és az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében tiltott megkülönböztetésre figyelemmel az Mt. 205. §-ának és az Mth. 11. § (1) bekezdésének milyen értelmezése áll összhangban a konkrét esetben az Alaptörvény e szabályaival. Ennek eldöntése – az Alaptörvény szabályai értelmezése eredményétől függően – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet eredményezhet a konkrét esetben, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is jelent.
- [29] A „bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” Abtv. 29. §-a szerinti feltétele felmerül a bírói döntés elleni panasz esetén. Az Abtv. 29. §-ában írt két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását (erről ld. 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]). A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik (3351/2020. (VIII. 5.) AB végzés [13]). A bíróságoknak az a kötelezettsége, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [Alaptörvény 28. cikk]. A bírósági eljárásban érvényesített alanyi jogoknak rendszerint alapjogi háttere van, és sok esetben átfedés lehet az alanyi jogok, valamint az Alaptörvényben biztosított jogok

között. A jelen esetben felmerül, hogy a bírói döntés nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, továbbá ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal. Az Abtv. 29. §-a szerint kérdésként merül fel, hogy felismerte-e a Kúria az adott esetben a felmerült alkotmányjogi problémát, és az Alaptörvényben biztosított jogok mérlegelésekor az Alaptörvény 28. cikkével összhangban álló döntést hozott-e, amikor a kollektív szerződés és munkaszerződés mikénti érvényesüléséről döntött, az Mth. 11. § (1) bekezdése értelmezésével, az összehasonlítható helyzetben lévő munkavállalót illetően.

- [30] Ezért az Alkotmánybíróság a bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, amely szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjeszthet a testület elé – érdemben bírálta el.
- [31] 3.2. A jogszabály – az Mt. 205. § (1) bekezdése, amely felmondási idő és végkielégítés Mt-ben meghatározott szabályaira utal – elleni alkotmányjogi panaszról abból kell kiindulni, hogy a végkielégítéshez és a törvényben általánosan rögzített hosszabb felmondási időhöz való jog nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak. Továbbá az Alkotmánybíróság már több alkalommal foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a közsférában foglalkoztatottakra hogyan lehet a vállalkozás és a munkavállalás szabadságának elve uralma alatt álló munkavállalókra és munkáltatókra vonatkozó szabályoktól eltérő szabályokat alkotni. Az Alkotmánybíróság 29/2017. (X. 31.) AB határozata szerint nem tekinthető hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges. A határozat indokolása [70]-[71] pontjai lényege szerint nem igazolható, hogy a közsférában alkalmazottak hasonló helyzetben vannak, mint a magángazdaságban foglalkoztatottak.
- [32] Ehhez hasonlóan: nem állapítható meg az indítványban foglaltak alapján, hogy másokkal – a nem a köztulajdonban álló munkáltatók foglalkoztatottjaival – összehasonlítva a köztulajdonban álló, vagy köztulajdonba került munkáltatónál fennálló munkaviszony eltérő szabályai – a felmondási időt vagy a végkielégítést illetően – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnének fel az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alkalmazásában. Az ún. végkielégítési különadóról szóló jogszabály vizsgálatánál pedig az Alkotmánybíróság egy korábbi, azóta hatályát veszített határozatban kimondta, hogy az állami forrásból eredő jövedelmet más jövedelmektől lehet eltérően kezelni [37/2011. (V. 10.) AB határozat, Indokolás 4.1.2.], az adott esetben a megállapodás alapján járó végkielégítéshez való alanyi jogot korlátozni.

[33] A panaszban – amelyben szerepel az is, hogy a jogszabály elleni panasz másodlagos, és arra az esetre, szól, ha az Alkotmánybíróság nem találná alaptörvény-ellenesnek a Kúria ítéletét – mindezekre figyelemmel nem szerepel olyan érvelés, amelyből arra lehetne megalapozottan következtetni, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek az Mt. 205. § (1) bekezdésével kapcsolatban a panasz befogadását illetően fennállnak, a panaszban felhívott alapvető jogokkal összefüggésben. Ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján az Mt. rendelkezése elleni panaszt visszautasította.

IV.

[34] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.

[35] 1. Az Alaptörvény XV. cikke alapján a törvény előtt mindenki egyenlő, Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja. A hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, a tilalom elsősorban az alapjogok terén tett megkülönböztetésre terjed ki. Személyek közötti, alkotmányértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha végső soron összefügg az emberi méltósághoz való joggal és a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka lenne, vagyis önkényes. {9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [22]}

[36] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában több olyan döntés is született [pl. 9/2016. (IV. 6.) AB határozat, a továbbiakban: Abh.), amelyeknek az elvi megállapításai befolyásolják a jelen alkotmányjogi panasz mikénti elbírálását is.

[37] Az Abh. kimondta azt az elvet, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdéséből eredő az a követelmény, amely szerint vizsgálni kell, hogy valamely Alaptörvényben biztosított joggal kapcsolatban a törvényi szabályozásban tett megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak van-e tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis nem önkényes-e, alkalmazható nemcsak a jogszabályokra, hanem a jogot értelmező bírói döntésekkel szemben is (Indokolás [23], [26]).

[38] Az Alkotmánybíróság az Abh. Indokolása [22] bekezdésében az Alaptörvény XV. cikkét értelmezte, az adott ügyben az Alaptörvényben biztosított jogokkal összefüggésben. Megerősítette, hogy „a hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. A hátrányos megkülönböztetés tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, a tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok

terén tett megkülönböztetésekre terjed ki. Személyek közötti, alkotmányértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis önkényes {lásd összefoglalóan: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az Alaptörvény XV. cikke (1) és (2) bekezdésének ezt az értelmezését követte a 32/2015. (XI. 19.) AB határozat is (Indokolás [78]–[80] és [91]).“

- [39] 2. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése az Alaptörvény Szabadság és Felelősség fejezetében helyezkedik el. Az Alaptörvény VIII. cikk (5) bekezdése szerint a szakszervezetek és más érdekképviselői szervezetek az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése tartalmazza a kollektív szerződés kötésének a szabadságát: törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek vagy munkabeszüntetést tartsanak. Az Alaptörvény rendelkezése szerint a kollektív szerződés a jogrendszer része, amely törvény keretei között hatályosulhat. Az Mt. 13. §-a szerint az Mt. alkalmazásában munkaviszonyra vonatkozó szabály a jogszabály, és a kollektív szerződés is. Vagyis az Mt. a kollektív szerződésnek – azzal, hogy a munkaviszonyra vonatkozó szabályok között helyezi el – olyan hatást ad, hogy az a munkaviszonyban álló felek jogaira és kötelességeire vonatkozó normatív szabályokat tartalmazhat. A kollektív szerződésnek a munkajogban egyrészt megállapodásos, másrészt jogforrási karaktere van.
- [40] Ugyanakkor a kollektív szerződés kötéséhez való jog a munkáltatók és munkavállalók szervezeteit illeti meg, nem az egyes munkavállalókat. Kollektív szerződésből közvetlenül konkrét személyek, konkrét jogai általában nem származnak, hanem a kollektív szerződésben normatív módon biztosított jogok valamely konkrét személynél jellemzően a munkaszerződés közbejöttével érvényesülnek. Ebben az esetben, munkaszerződésnél, már alanyi jogokról van szó, amelyek a kollektív szerződésen alapulnak. Az Mt. 277. §-a tartalmazza azokat a tárgyköröket, amelyeket kollektív szerződés szabályozhat. A (2) bekezdés kimondja, hogy kollektív szerződés – eltérő rendelkezés hiányában – az Mt. Második és a Harmadik Részében foglaltaktól

eltérhet. Ezek a részek a munkaviszonyra és a munkaügyi kapcsolatokra vonatkoznak. Ezzel a szabállyal az Mt. ebben a körben a szabályozás lehetőségét általánosságban átengedte a kollektív szerződést kötésére jogosult feleknek.

- [41] 3. Az indítványra okot adó konkrét ügyben keletkezett bírói döntésekből látható, hogy az Mt. 205. § (1) bekezdése és az Mth. 11. § (1) bekezdése együttes alkalmazása mikénti megítélése két, egymással ellentétes értelmezési eredményre vezethet. A Fővárosi Ítéletábrla és a Budapest Környéki Törvényszék elfogadta azt az indítványozói érvelést, hogy a köztulajdonban álló munkáltatók esetén az Mt. rendelkezéseitől eltérő megállapodások érvényben maradnak, a semmisség jogkövetkezményét csak az Mt. hatályba lépését követően megkötött ilyen irányú szerződésekhez fűzi a törvény (kúriai ítélet indokolása [12]-[13], [24]-[26] pontjai), a Kúrai ettől eltérően döntött.
- [42] Az Alkotmánybíróság az Abh-ban az Alaptörvény 28. cikkét és XV. cikk (2) bekezdését értelmezve mondta ki, hogy azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni az érintett személyeket illetően, az értelmezés pedig nem vezethet önkényes eredményre (Indokolás [35], [37]).
- [43] A jelen esetben a kollektív szerződés kötéséhez való jog az a jog, amelyre az indítvány hivatkozik és az Alaptörvényben szerepel. A köztulajdonban álló munkáltatóknál foglalkoztatottak közül azonos csoportba tartoznak, akiknek a munkaszerződése az Mt. hatályba lépése előtt jött létre, és az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződés szerinti tartalommal. Ez független attól, hogy a munkáltató az Mt. hatályba lépése előtt, vagy után került köztulajdonba. Köztulajdonban álló munkáltató a közalapítvány, valamint bizonyos gazdasági társaságok. A gazdasági társaság akkor áll köztulajdonban, ha abban az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzati társulás, térségi fejlesztési tanács, költségvetési szerv vagy közalapítvány külön-külön vagy együttesen számítva többségi befolyással rendelkezik. Gazdasági társaságban önmagában többségi állami befolyás szerzése jellemzően nem jelenti a gazdasági társaság egyes szerződéseinek az e ténynél fogva beálló, a többségi befolyás szerzése időpontjától számított módosulását, kivéve, ha ezt jogszabály írja elő.
- [44] Szem előtt tartva az Abh. szerinti azt a zsinórmértéket, amely szerint jogszabály értelmezése nem vezethet önkényes eredményre, az indítványra okot adó ügyben – az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése szerinti kollektív szerződés kötéséhez való jogra, a kollektív szerződés jogforrási funkciójára, a kollektív szerződés talaján létrejött munkaszerződésekben biztosított alanyi jogok védelmére, az alanyi jogoknál az önkényes eredményre vezető jogértelmezés tilalmára tekintettel – az az értelmezés felel meg az Alaptörvény a 28. cikke szerinti értelmezési szabálynak, amely szerint az Mth. 11. § (1) bekezdése a munkavállalók alanyi jogait illetően nem tesz különbséget

az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződések és ezek érintett munkavállalói alanyi jogai között aszerint, hogy a munkáltató az Mt. hatályba lépése előtt vagy után került köztulajdonba.

- [45] Az Alaptörvény 28. cikkével összhangban, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése és XVII. cikk (2) bekezdése tükrében azt a szabályt, amely szerint a tilalmat „az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni”, úgy kell értelmezni, hogy a kollektív szerződés kötéséhez való jog [Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése] alapján jogszerűen létrejött, megkötésükkor az Mt. 205. §-ában meghatározott tilalomba nem ütköző kollektív szerződésben és munkaszerződésben biztosított alanyi jogok – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében tiltott megkülönböztetésre figyelemmel – az Mth. 11. § (1) bekezdése szerinti feltételekkel korlátozhatók. A jelen esetben a bírói döntés azért nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, és áll ellentétben az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal, mert a Kúria a felmerült alkotmányjogi problémánál a kollektív szerződés és munkaszerződés mikénti érvényesüléséről nem az Alaptörvény XVII. § (2) bekezdésével és XV. cikk (2) bekezdésével összhangban döntött, amikor az Mth. 11. § (1) bekezdése értelmezésével az összehasonlítható helyzetben lévő munkavállalót illetően különbséget tett aszerint, hogy a munkavállaló munkáltatójánál az állam az Mt. hatályba lépése előtt vagy után szerzett többségi befolyást.
- [46] Az Mth. 11. § (1) bekezdése az Mt. hatályba lépése után kötött kollektív szerződésekre és munkaszerződésekre rendeli alkalmazni az Mt. 205. § (1) bekezdését. Ezért nem az a kérdés ennek a rendelkezésnek az Alaptörvénnyel, a kollektív szerződés funkciójával összhangban álló értelmezése meghatározásánál, hogy van-e külön szabály az Mt. hatályba lépése után köztulajdonba került munkáltatóknál a régebbi kollektív szerződés és munkaszerződés sorsára. Hanem az a kérdés, hogy van-e kifejezetten olyan szabály, amely erre az esetre (többségi állami befolyás szerzése az Mt. hatályba lépése után) a kollektív szerződések és munkaszerződések korábbi, a többségi befolyás szerzésénél fennálló szabályait és az ebből eredő jogokat kifejezetten módosítani rendeli. A jelen esetben ilyen szabály nincs.
- [47] A jelen esetben ezt az értelmezést erősíti az Mth. 11. § (1) bekezdéséhez fűzött indokolás. A javaslat indokolása értelmében az Mt. hatálybalépését követően megkötött megállapodások (kollektív szerződés, munkaszerződés) tekintetében érvényesül az Mt. 205. § (1) bekezdése szerinti tilalom. A javaslat indokolása szerint „[a]z Mt. 205. § (1) bekezdése - a felmondási idő és a végkielégítés tekintetében - a köztulajdonban álló munkáltatók esetében meghatározott szabályozási tárgykörökben eltérést nem engedő szabályozást tartalmaz. Az Mt. hatálybalépését megelőzően megkötött megállapodások érvényességét azonban a korlátozó szabály

nem érinti, a jogszabályba ütköző megállapodások semmissége csak az Mt. hatálybalépését követően megkötött megállapodások tekintetében érvényesül az Mt. rendelkezései alapján.” Habár a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását 2019. január 1-jétől kell figyelembe venni, a jogszabályok céljának megállapítása során az Alaptörvény 28. cikke alapján a korábban keletkezett ilyen irat is figyelembe vehető.

[48] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Kúria ítéletét alaptörvényellenesnek nyilvánította és megsemmisítette.

[49] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

[50] 4. Az Alkotmánybíróság jelen határozatból nem következik, hogy az indítványra okot adó konkrét esetben az általános hatáskörű bíróságnak miként kell döntenie; ez annak a függvénye, hogy a kollektív szerződés és a munkaszerződés az Mt. hatályba lépése után kötöttek minősül-e az Mth. alkalmazásában, amelynek eldöntése az általános hatáskörű bíróságra tartozó tényállási és szakjogi törvényértelmezési kérdés.

Budapest, 2022. július 5.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott

dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott

dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [51] A határozat rendelkező részében foglaltakkal – mind az Abtv. 27. §-ára alapított panaszelem tekintetében írt megsemmisítés, mind a 26. § (1) bekezdésére alapított panaszelem visszautasítása tekintetében – egyetértek.
- [52] Az indokolás kapcsán fontosnak tartom azonban hangsúlyozni, hogy a Kúria támadott döntése nézetem szerint az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sérelmét nem okozta.
- [53] Az alkotmányjogi panaszban sérelmezett ítélet megsemmisítéséhez ugyanakkor a diszkrimináció tilalmának ezen döntésben megvalósuló sérelme – amit viszont magam is megállapíthatónak tartok – önmagában is elegendő indokot szolgáltat; erre tekintettel az alaptörvény-ellenesség megállapítását és a rendelkező rész 1. pontjában foglalt megsemmisítést támogattam.

Budapest, 2022. július 5.

Dr. Salamon László s. k.,

alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [54] Egyetértek azzal, hogy az indítványozó ügyében alaptörvény-ellenesség állapítható meg, ugyanakkor álláspontom szerint ez nem a Kúria jogértelmezésére, hanem a szabályozás hiányára vezethető vissza.
- [55] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben több határozatában rámutatott, hogy az Alaptörvény e rendelkezése egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető. Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál {3188/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítélettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja" {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]}. Hasonló módon védi az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése a természetes személyeket a személyiség más, tartós (bár nem megváltoztathatatlan) eleme tekintetében megvalósuló diszkriminációval szemben is.
- [56] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése tehát a védett tulajdonság szerint tett megkülönböztetést tiltja. Véleményem szerint az adott ügyben ilyen védett tulajdonság nem azonosítható, ezért a megkülönböztetést az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján lehet vizsgálni.
- [57] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése értelmében a megkülönböztetés alkotmányosságának a vizsgálatakor alapvetően abból kell kiindulni, hogy „a diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden különbségtétel tilos, hanem azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a jognak mindenkit egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie” {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatti alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos - homogén - csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes {ld. különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54], 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41], 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]}.

- [58] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdésének az értelmezett tartalma nemcsak a jogszabályok alaptörvény-ellenességének vizsgálatakor bír jelentőséggel, hanem a bírói döntésekben megjelenő jogszabály-értelmezésnél is, a jogszabályok normatartalmának meghatározása során, a jogszabály konkrét tényállásra vonatkoztatásánál. Hangsúlyozta ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy „[a]z, hogy egy-egy ügyben az eset összes körülményeinek mérlegelésénél a rendes bíróság az anyagi jog értelmezésekor milyen intenzíven hivatkozik a XV. cikk egyes elemeire, elsősorban a rendes bíróságra tartozó kérdés, de az értelmezés nem vezethet sem a jogszabály szövegének figyelmen kívül hagyására, sem az Alaptörvénnyel ellentétes eredményre.” {9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [25]–[26]}
- [59] 2. A jelen ügyben a Kúria azt állapította meg, hogy „a tényállás lényeges eleme, hogy az alperes csak később, az Mt. hatályba lépését követően, 2017. január 31-én vált köztulajdonban állóvá. Az Mth. nem tartalmaz olyan átmeneti szabályt, amely jelen tényállásra irányadó lehetne. A jogalkotó nem kívánta - az Mth. 11. § (1) bekezdésével azonos módon - érintetlenül hagyni, vagyis fenntartani ebben a tényállásban az Mt. hatályba lépését megelőzően létrejött, és az Mt. 205. §-ban meghatározott tilalomba ütköző megállapodásokat. Ebből következően jelen ügyben az Mth. 11. § (1) bekezdését nem kellett alkalmazni, a munkáltató nem tartozott annak hatálya alá.”
- [60] Álláspontom szerint a Kúria jogértelmezése nem sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, és a jogértelmezés nem önkényes. Az indítványozó esetében kétség kívül fennálló különbségtétel ezért álláspontom szerint nem a Kúria jogértelmezésére, hanem a szabályozásra vezethető vissza.
- [61] 3. A fentiekben kifejtettek alapján, úgy gondolom, hogy a jelen ügyben az indítványozó vonatkozásában megállapítható hátrányos megkülönböztetés az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján áll fenn, és az alaptörvény-ellenesség abban áll, hogy az Mth. nem tartalmaz olyan átmeneti szabályt, amely jelen tényállásra irányadó lehetne. Az Alkotmánybíróságnak ezért véleményem szerint az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet kellett volna megállapítania.

Budapest, 2022. július 5.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró